

تبیین مفهوم "شئونات دانشجویی" از دیدگاه دانشجویان

نویسندگان:

فاطمه مهر آور^۱، سامیه غنا^۲، لیلا جویباری^۳، اکرم ثناگو^{۴*}

چکیده

زمینه و هدف: نظر به اینکه دانشگاه های کشور مراکز تحصیل و علم و دانش و معرفت بوده و متضمن آینده کشور می باشند، حفظ سلامت اخلاقی و اجتماعی و رعایت شئونات اسلامی و دانشجویی در این مکان مقدس بسیار ضروری است. هدف از این مقاله تبیین مفهوم شئونات دانشجویی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان در سال ۱۳۸۹ بود.

روش ها: در این مطالعه کیفی با ۵۰ دانشجوی پرستاری، مامایی، پزشکی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مصاحبه های نیمه ساختار یافته ی انفرادی و گروهی به عمل آمد. از همه ی مشارکت کنندگان درخواست گردید "دیدگاه خود را درباره شئونات دانشجویی" مطرح نمایند. از سؤال های کاوشی برای عمیق تر شدن مصاحبه ها و استخراج دیدگاه دانشجویان استفاده شد. مصاحبه ها ضبط، خط به خط دست نویس و مطابق رویکرد «تحلیل محتوا» آنالیز شدند. برای شرکت در مطالعه و ضبط صدا، رضایت نامه ی شفاهی اخذ گردید.

یافته ها: مضمون اصلی برگرفته شده از این مطالعه "شئونات دانشجویی، جزیی از شئونات اسلامی" و مضامین فرعی آن "رعایت احترام فضای دانشگاه، رعایت حجاب اسلامی، رفتار و کلام احترام آمیز، تعاملات مناسب با استاد و همکلاسی، وظایف دانشجویی را انجام دادن، دغدغه کسب علم داشتن، رعایت ارتباط دختر و پسر، رعایت قوانین اسلامی" بود.

نتیجه گیری: دانشگاه محل تهذیب، تعلیم و تربیت انسانهاست و دانشجویانی که در آن مشغول به تحصیل هستند باید شئونات اسلامی را رعایت کنند. مفهوم برگرفته شده از این مطالعه نشان داد که رعایت شئونات دانشجویی مترادف با رعایت شئونات اسلامی می باشد. دانشجویی که شئونات دانشجویی را رعایت می کند به صورت ناخودآگاه شئونات اسلامی را هم رعایت می کند.

واژه های کلیدی: شئونات اسلامی، شئونات دانشجویی، دانشجوی علوم پزشکی

^۱ کارشناس پرستاری، مرکز تحقیقات پرستاری دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۲ دانشجوی مامایی، کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^۳ دکتری آموزش پرستاری، استادیار دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

^{۴*} نویسنده مسئول: دکتری آموزش پرستاری، استادیار دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

مقدمه

باشد: انجام فرایض دینی و متعدد بودن- رعایت اخلاق و مسئولیتهای حرفه ای و احترام به اساتید- رعایت پوشش اسلامی برادران و خواهران- رعایت مقررات و شئون دانشجویی و هنجارهای اجتماعی (۵). حال این سؤال مهم برای ما مطرح می گردد که آیا دانشجویان هم همین موارد را از مفهوم شئونات دانشجویی در ذهن خویش دارند؟ آیا تعریفی که از شئونات دانشجویی در ذهن دانشجویان وجود دارد شامل این موارد می شود؟ برای پاسخ به این سؤالات، به اجرای این پژوهش اقدام کردیم. از آن جایی که مجری اول این طرح خود از دانشجویان علوم پزشکی بود از این رو این تحقیق در دانشجویان علوم پزشکی گلستان انجام شد.

روش ها

از آنجا که هدف، دستیابی به درک عمیق تری از دیدگاه دانشجویان در خصوص شئونات دانشجویی در دانشگاه بوده استفاده از روش تحقیق کیفی با مصاحبه های باز ضروری می نمود. از طریق مصاحبه های نیمه ساختار یافته طی جلسات بحث گروهی و مصاحبه انفرادی، داده ها جمع آوری شد. سه تا چهار جلسه بحث گروهی شامل سه تا پنج دانشجو و بقیه جلسات انفرادی تشکیل شد. از نمونه گیری مبتنی بر هدف و غیر تصادفی در انتخاب نمونه ها استفاده شد. اصل اشباع داده ها یا همان تکرار پذیری داده ها ملاک اصلی تعیین حجم نمونه بود. ۵۰ دانشجوی علوم پزشکی با رشته های پزشکی، پرستاری و مامایی و پیراپزشکی در مطالعه شرکت کردند. نمونه گیری با حداکثر تنوع، رشته، جنسیت، ترم و قومیت در نظر گرفته شد. از دانشجویانی که تمایل به طرح دیدگاه خود در جلسات مصاحبه انفرادی یا بحث گروهی را داشتند، دعوت به عمل آمد. مصاحبه ها توسط مجری اول طرح که در این زمینه آموزش کافی دیده بود انجام گرفت. به جهت اطمینان از دقت کار دو مجری در مصاحبه ها حضور داشتند. به شرکت کنندگان در مورد محرمانه ماندن کامل داده ها اطمینان داده شد. سؤالات درخصوص دیدگاه کلی دانشجو از شئونات دانشجویی و رعایت آن در دانشگاه توسط خود یا سایر دانشجویان و بیان مفهوم شئونات

اسلامی کردن جو دانشگاه ها، یکی از محورهایی است که ستاد انقلاب فرهنگی طبق فرمان امام (ره) ملزم است در برخورد با مسائل دانشگاهی فعالیت های خود را بر آن متمرکز کند. بر این اساس از جمله سیاست های راهبردی مصوب در شورای عالی مؤلفه نظام برنامه ریزی فرهنگی در دانشگاه ها عبارتند از: "احیا و حفظ و ترویج فرهنگ اصیل اسلام در محیط های علمی با استفاده از روش های کارآمد و هماهنگ با شئون محیط های علمی" و توجه به حفظ عفاف در مراکز آموزشی (۱). طبق ماده ۱ آیین نامه انضباطی دانشجویان دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، با توجه به قداست علم و اخلاق و محیط های آموزشی و پژوهشی در شرع مبین و حکومت اسلامی و ضرورت دفاع و حراست از حقوق عمومی دانشجویان، دانشجو مکلف و موظف است در تمام مدت تحصیل، کارآموزی، کارورزی، دستیاری، بازدید علمی و نیز در خوابگاه و بخش های شبانه روزی دانشگاه و هر جا که به عنوان دانشجو اعم از دانشجوی داخل یا وابسته یا خارجی، حضور دارد آیین نامه انضباطی را رعایت نموده و عملی که خلاف شئون و حیثیت دانشجوی دانشگاه جمهوری اسلامی و ناقض این آیین نامه باشد انجام ندهد (۲). درمیان مراکز مختلف مهم ترین بخشی که از هر جهت در رشد، توسعه و ترویج عوامل پیشرفت هر جامعه ای تأثیرگذار می باشد مراکز آموزشی خصوصاً مراکز آموزش عالی هر کشور است. روند فعلی آموزش عالی در ایران بر اهمیت چگونگی سازگاری دانشجویان با محیط دانشگاه تأکید دارد. دوران تحصیل در دانشگاه دوران حساسی است، زیرا دانشجو با تغییرات اساسی در آموزش، ارتباطات اجتماعی و خانوادگی و امور فردی روبه رو می شود. آموزش در دانشگاه فرآیند پیچیده ای است که دانشجویان تجارب متفاوتی از آن به دست می آورند (۳). رفتارهای نامحترمانه از مسائلی است که به شدت محیط یاد دهی و یادگیری را مختل کرده و اغلب منجر به ایجاد تناقض و استرس بین استاد و دانشجو می شود (۴). طبق آیین نامه انتخاب و معرفی دانشجوی نمونه، شئونات دانشجویی شامل رعایت ضوابط و مقررات، رفتار، اخلاق، اعتقادات دینی و مذهبی می باشد و شاخص های امتیاز دادن در قسمت شئون دانشجویی شامل این موارد می

آنالیز داده ها توسط هر سه تن از محققان به طور جداگانه و همچنین مشترک صورت گرفت.

یافته ها

مضمون اصلی برگرفته از این مطالعه "شئونات دانشجویی، جزئی از شئونات اسلامی" و مضامین فرعی آن شامل "رعایت احترام فضای دانشگاه، رعایت حجاب اسلامی، تعاملات مناسب با استاد و همکلاسی، رعایت آداب و هنجارهای جامعه، وظایف دانشجویی را انجام دادن، دغدغه کسب علم داشتن، رعایت ارتباط دختر و پسر و رعایت قوانین اسلامی" می باشد.

شئونات دانشجویی جزئی از شئونات اسلامی می باشد
دانشجویان شئونات دانشجویی را جزئی از شئونات اسلامی می دانستند چنانچه لزوم نوع پوشش و رفتار در دانشگاه به نوعی مشابه شئونات اسلامی باشد. یکی از دانشجویان بیان داشت:

"شئونات اسلامی یعنی اینکه دانشجو پوششی داشته باشه که فقط گردی صورت و دستها تا مچ دیده شه. ولی در شئونات دانشجویی یک دانشجویی که مثلا مانتو و شلوار و مقنعه مناسب و مرتب دارد هم شئونات دانشجویی را رعایت کرده است. یعنی این پوشش در دانشگاه در حد معقولی است. در واقع شئونات دانشجویی زیر مجموعه ای از شئونات اسلامی است. شئونات دانشجویی یک چیز تکامل یافته از شئونات اسلامی است."

شرکت کنندگان در این مطالعه ذکر نمودند که شئونات اسلامی زمانی توسط یک دانشجو رعایت می شود که دانشجو حجاب خود را حفظ کرده باشد به طوری که پوششی داشته باشه که فقط گردی صورت و دستها تا مچ دیده شود و این درحالی است که حجاب دانشجو در دانشگاه مثلا اگر مانتو و شلوار و مقنعه مناسب و مرتب داشته باشد نیز شئونات دانشجویی را رعایت کرده است. دانشجویان ذکر نمودند از آنجایی که مملکت اسلامی است رفتار و اخلاق دانشجویان نیز مطابق اسلام می باشد. سایر زیر مضمون های این مطالعه شامل موارد زیر بود:

رعایت احترام فضای دانشگاه

رفتارهای نامحترمانه در محیط های آموزشی می تواند به شدت یاددهی و یادگیری را مختل نماید و به ایجاد تناقض و اضطراب بین استاد و دانشجو منجر گردد.

دانشجویی بود. چند سؤال در تمام مصاحبه ها تکرار شد و مابقی بنا بر ضرورت و پاسخ های شرکت کنندگان طرح می شد. مصاحبه ها با سؤالات کلی برای شکستن جو رسمی آغاز می شد و سعی گردید تا روند مصاحبه به گونه ای پیش رود که امکان تعامل برای فرد مقدر باشد. مصاحبه ها تماماً ضبط و دستنویس شدند. در پایان کار تمامی نوارها و دست نوشته ها، چندین نوبت بازخوانی و مطابق روش "تحلیل محتوا" تجزیه و تحلیل شده و به شرکت کنندگان عودت داده شد، تا نظرات خود را در مورد نتایج انعکاس دهند. نمونه ای از سؤالات در ذیل آمده است: "آیا تا حالا شده که به عبارت شئونات دانشجویی توجه کرده باشید؟ برایمان از تجربه خودتان در این مورد بگویید. به نظر شما دانشجویی که شئونات دانشجویی را رعایت می کند چه کارهایی می کند و از چه کارهایی پرهیز می کند؟ برایمان مثال بزنید. آیا شما خود را دانشجویی می پندارید که شئونات دانشجویی را رعایت می کند؟ شده مسائلی برایتان پیش بیاید که شئونات دانشجویی را رعایت نکرده باشید؟" از سؤالات کاوشی از قبیل کجا، چرا، چگونه، برایمان مثال بزنید، ... برای ادامه مصاحبه ها استفاده شد.

چگونگی تحلیل داده ها

برای آنالیز داده ها مراحل ذیل صورت گرفت: ۱- خلاصه نویسی بلافاصله بعد از هر مصاحبه. خلاصه یادداشت ها شامل برداشت مصاحبه گر از مهم ترین ایده های مطرح شده در مصاحبه بود. ۲- گوش دادن به نوار و دست نویس کردن محتوای نوار. ۳- چک کردن دست نوشته ها با محتوای نوار. جهت تحلیل محتوا از رویکرد کیفی گرانهم و لوندمن^۱ استفاده شد. سه سطح کدگذاری در این مطالعه استفاده گردید (۶). کدگذاری سطح اول داده ها را خط به خط بررسی می کند و شامل کدهای زنده، کدهایی که از زبان شرکت کنندگان اخذ می شود و کدهای باز است. سطح دو کدگذاری، مقایسه کردن داده های کدگذاری شده با سایر داده ها و ایجاد طبقات است. طبقات داده های کدگذاری شده ساده هستند که از تلفیق خوشه های شبیه به هم، به لحاظ مفهومی شکل می گیرند. به عبارتی حاصل متراکم نمودن کدهای سطح یک می باشند. کدگذاری سطح سه عناوین مفهومی است که از طبقات ظهور می یابند. برای ثبات داده ها،

^۱ Graneheim & Lundman

ملازم به رعایت پوشش و رفتار می باشد. پوشش انتخابی می بایست مطابق استفاده و هدف از محیط باشد.

تعاملات مناسب با استاد و همکلاسی

مشارکت کنندگان در این مطالعه به رفتارهایی در این محیط اشاره نمودند که این رفتارها در ارتباط با محیط دانشگاه، همکلاسی و استاد بوده است:

"اینکه روابطش با استاد و همکلاسیانش و بقیه دانشجویها طوری باشه که احترام دو طرف حفظ بشه. به همکلاسی هاش احترام بگذاره. وسط حرف استادش و مربی های کارآموزی و دوستانش نپره. اگه همکلاسی هاش و یا حتی بقیه ی بچه های دانشگاه از او کمک طلب کردن بر خودش واجب بدونه که به اونها کمک کنه. همیشه سعی کنه مشکلات همکلاسی هاش رو رفع کنه، نه اینکه باعث ایجاد تفرقه بین بچه ها بشه."

رفتارهای محترمانه از قبیل رعایت نکات ارتباطی، داشتن حس کمک کردن به سایر دانشجویان و رفتار تفرقه آمیز نداشتن و احترام محیط، دانشجو و استاد را نگه داشتن بود.

دغدغه کسب علم را داشتن و انجام وظایف دانشجویی

مشارکت کنندگان در این پژوهش، وظایف دانشجویی را که کسب علم و دانش می باشد از شئونات دانشجویی می دانستند:

وظایفی رو که بعنوان یک دانشجو بر او محول شده است کامل رعایت کنه. اگه استاد تکلیف درسی یا پروژه ای رو می خواهد ازش، خودش رو موظف بدونه که اونا رو تا زمان معین شده به استاد تحویل بده.

رفتارهایی از قبیل انجام تکالیف محوله از سوی استاد و انجام دادن آن، اولویت دادن به درس، دائم در حال درس خواندن بودن، مطالعه را محدود به شب امتحان ندانستن را جزئی از شئونات دانشجویی می دانستند و از طرفی دوره تحصیلی را به فعالیت های دیگر از قبیل مهمانی های افراطی و غیره را ناسازگار با شئونات دانشجویی می پنداشتند. دغدغه دانشجویی کسب علم باشد.

"منظور از شئونات دانشجویی اینه که دانشجو دغدغه ی درس و کسب علم رو داشته باشه. به نظر من دانشجو اومده دانشگاه که درس بخونه و علم کسب کنه، وقتی هدف اصلیش اینه پس نباید به دنبال چیزایی بره که اون رو از کسب علم دور کنه."

دانشجویان به اهمیت فضای علمی دانشگاه پی برده و آن را محیط مقدسی می دانند.

"یه دانشجو وقتی بیرون از دانشگاه هست هرچو میتونه رفتار کنه و میتونه مثلاً بلند بخنده و هرکار کنه ولی وقتی میاد وارد محیط دانشگاه میشه باید محدودیت هایی رو قبول کنه و رعایت کنه"

دانشجویان در این مطالعه بر این باور بودند که افراد با ورود به دانشگاه می بایست رفتار متناسب را داشته باشند هرچند در بیرون رفتاری متفاوت دارند. رفتار علمی، نگه داشتن حرمت و ارزش و احترام افرادی که در این محیط هستند و یا بودند الزامی است و معتقد بودند که محک در این محیط علم است کسی به ظاهر و لباس توجهی ندارد. بنابراین نیاز است برای رعایت این محیط آموزشی، رفتار و ظاهر دانشجو متناسب با شخصیت های علمی باشد داشتن چهره و لباس جلف در این محیط مقدس هیچ جایگاهی ندارد.

رعایت حجاب اسلامی و پوشش مناسب

به طور کلی دانشجویان، داشتن لباس و ظاهر مناسب کشور اسلامی را برای پوشش دانشجویی در دانشگاه مناسب می دانستند.

"رعایت پوشش و حجاب باید در حدی باشه که انگشت نمای دانشگاه نباشه و یا آرایشی نکنه که زیاد جلب توجه کنه. دانشجویی که شئونات دانشجویی را رعایت می کنه در واقع خودش رو دانشجویی می دونه که نمونه و الگوی بقیه دانشجویها هست و همیشه خودش را در معرض دید بقیه دانشجویها می دونه و طوری رفتار می کنه که کسی از او ایراد نگیره. بخاطر همین لباس هایی باید بپوشه که نشان دهنده ی بی حجابیش نباشه. لباس هاییکه در دانشگاه می پوشه باید با جامعه ی اسلامی ما مناسب باشه."

"... اما محیط دانشگاه بخاطر اختلاط دختر و پسر، من را ملازم به این کرد که تا جاییکه می تونم حجابم رو رعایت کنم."

آنها بر این باور بودند که رعایت پوشش و حجاب باید در حدی باشه که انگشت نمای دانشگاه نباشند و یا آرایشی نکنند که زیاد جلب توجه نماید. از آنجایی که در معرض دید دانشجویان می باشد بنابراین می بایست الگو برای بقیه باشد. همچنین به علت مختلط بودن پسر و دختر،

مثل روزه گرفتن و امر به معروف و نهی از منکر و توجه به حج را ضروری می دانستند و حتی تظاهر به این کار را از شئونات دانشجویی نمی دانستند.

بحث

مضمون اصلی "شئونات دانشجویی، جزیی از شئونات اسلامی" و مضامین فرعی "رعایت احترام فضای دانشگاه، رعایت حجاب اسلامی، رفتار و کلام احترام آمیز، تعاملات مناسب با استاد و همکلاسی، رعایت آداب و هنجارهای جامعه، وظایف دانشجویی را انجام دادن، دغدغه کسب علم داشتن، رعایت ارتباط دختر و پسر، رعایت قوانین اسلامی" پیامد های مصاحبه با ۵۰ دانشجوی علوم پزشکی در خصوص تبیین مفهوم شئونات دانشجویی است.

شرکت کنندگان در این مطالعه رعایت احترام فضای دانشگاه را ضروری دانستند. دانشجویان به اهمیت فضای علمی دانشگاه پی برده و آن را محیط مقدسی می دانستند. دانشجویان در این مطالعه بر این باور بودند که افراد با ورود به دانشگاه می بایست رفتار متناسب با این محیط علمی را داشته باشند هرچند در بیرون رفتاری متفاوت دارند. رفتار علمی، نگه داشتن حرمت و ارزش و احترام افرادی که در این محیط هستند و یا بودند الزامی است. کلارک^۱ رفتارهای نامحترمانه در دانشگاهها را از مسائلی می داند که به شدت محیط یاد دهی و یادگیری را مختل می کند و اغلب منجر به ایجاد تناقض و استرس بین استاد و دانشجو می شود. رفتارهای نامحترمانه در محیط آموزشی یک نگرانی در حال رشد می باشد (۴). جویباری و همکاران در سال ۱۳۸۸ طی مطالعه ای رفتارهای نامحترمانه در محیط های آموزشی را مواردی از قبیل "بی تفاوتی، خوابیدن در کلاس، بی توجهی، خودداری از پاسخ دادن، استفاده از تلفن همراه، تأخیر در ورود به کلاس، ترک کلاس، غیبت، ایجاد تنش، تقلب، تقاضای بی مورد" گزارش کرده است (۷). تیبریوس^۲ رفتار نامحترمانه را یک عامل برای از هم گسیختگی در محیط آکادمیک معرفی کرده است. به نظر وی رفتار خشن، سوء استفاده گرایانه و غیر مؤدبانه می تواند به آرامی باعث گسیخته شدن محیط آکادمیک شود و به طور محسوس بر آموزش تأثیر بگذارد (۸). طی مطالعه ای، لوپارل^۳ بروز رفتارهای نامحترمانه دانشجویان نسبت به اساتید را شدید گزارش کرده است. از طرفی رفتارهای نامحترمانه دانشجو در برابر استاد در حال افزایش

هدف اصلی یک دانشجو در دانشگاه کسب علم باشد. بدنبال علم بودن، تنها از دانشجویی اسم آن را نداشتن، غیر از علم و پژوهش دغدغه دیگری نداشتن را، از شئونات دانشجویی ذکر کردند.

رعایت نحوه ارتباطات دختر و پسر در دانشگاه

مشارکت کنندگان این مطالعه به رفتارهای علمی که حد و مرز محرم و نامحرم را نشان دهد اشاره نمودند و آن را لازمه شئونات دانشجویی ذکر کردند:

"وقتی عبارت شئونات دانشجویی رو می شنوم کلاً به متانت و منشی که دانشجویان نسبت به یکدیگر یعنی پسر در برابر دختر و دختر در برابر پسر دارند، فکر می کنم و در ذهنم می آید. مثلاً وقتی یک دانشجوی پسر وارد کلاسی می شود که در آن دختر هم هست چه رفتاری از خود نشان می دهند و دختران در کلاس متقابلاً چگونه برخورد می کنند. به نظر من رعایت شئونات دانشجویی یعنی پایدار ماندن مرزهای بین محرم و نامحرم ها در دانشگاه که اگر این مرزها شکسته شود آشوبی پیش خواهد آمد. ارتباط های نامشروعی که در دانشگاهها بین دانشجویان شکل می گیرد همگی بخاطر عدم رعایت شئونات دانشجویی است."

رفتارهایی از قبیل داشتن متانت و منش دانشجویی، حفظ محرم و نامحرم، پرهیز از ارتباطات نامشروع و دور از هوی و هوس و با نیت پاک و با اهداف علمی با هم برخورد کردن را در محیط دانشگاه لازم می دانستند.

رعایت قوانین اسلامی و دینی

دانشجویان حتی رعایت دستورات اسلامی و دینی را هم جزئی از شئونات دانشجویی می دانستند.

"به نظر من دانشجویی که شئونات دانشجویی را رعایت می کند مطمئناً این دانشجو قوانین اسلامی رو خوب می دونه و خوب هم به اونها عمل می کنه. این ضوابط و قوانین می تونه شامل رعایت قوانینی مثل رعایت حجاب اسلامی و حفظ پوشش اسلامی و اهمیت دادن به نماز و عبادت و امامان معصوم و پیامبران خدا هست."

دانستن قوانین اسلامی و رعایت و عمل کردن به آن از قبیل داشتن حجاب اسلامی و اهمیت دادن به نماز و عبادت و پیروی از امامان و پیامبر، انجام فرایض الهی

^۱ Clark

^۲ Tiberius

^۳ Luparell

که در اثر این گونه پیوندها پدید می‌آید بزرگ‌ترین سد راه تعالی علمی و تحصیلی است (۱۴).

نتیجه گیری

با توجه به آیین نامه انتخاب دانشجوی نمونه کشوری، رعایت شئونات دانشجویی ملاک سنجش دانشجویان نمونه می‌باشد. گذاشتن ملاک سنجش دانشجویان نمونه با رعایت شئونات دانشجویی، نماینگر ارزش گذاری مسئولین به این امر است. داده ها نشان داد که دانشجویان رعایت اصول اخلاقی را از شئونات دانشجویی می‌دانند و در شئونات دانشجویی به مواردی اشاره کردند که در اخلاق اسلامی آورده شده است. اخلاق از جمله مباحث مهم علمی و فلسفی است که قدما و متأخرین نسبت به آن توجه داشتند و قبول دارند و معتقدند که جزء ارکان اساسی زندگی انسان است. پایبندی به اخلاق حسنه، سعادت دنیوی و اخروی را برای آدمی به ارمغان خواهد آورد. کسب علم و دانش در آیین اسلام بسیار مورد تأکید و سفارش قرار گرفته و دانشمندان از مقام رفیعی برخوردار هستند. با توجه به ارزش اخلاق، جوینده علم نیز باید به اصول اخلاقی و ارزش های دینی، پایبند بوده و در مسیر تحصیل علم، آنها را به کار بندد تا در این زمینه به کمال برسد. بنابراین به نظر می‌رسد محیط های آموزشی برای داشتن دانشگاه های اسلامی آمادگی دارند. دانشجویان شئونات دانشجویی را مترادف با شئونات دانشجویی دانستند. لازم است مسئولین دانشگاه ها در برنامه های خود اصول اسلامی را رعایت نمایند. پیشنهاد می‌شود در بدو ورود به دانشگاه کارگاه های آموزش مهارت های ارتباطی، اخلاقی که جنبه های اسلامی را آموزش دهد برای دانشجویان برگزار شود و محیط های آموزشی را به نحوی مهیا نمایند که اخلاق اسلامی در آن رعایت شود.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند تا از شرکت کنندگان مطالعه که دیدگاه خود را در اختیار ما قرار دادند، قدردانی نمایند. هم چنین از حمایت های معنوی کمیته ی تحقیقات دانشجویی دانشکده ی پرستاری و مامایی بویه ی گرگان سپاس گزاری می‌شود.

می‌باشد به همین دلیل این مشکل مورد توجه مسئولین آموزشی قرار گرفته است (۹).

یکی از مواردی که دانشجویان در این مطالعه به آن اشاره کردند رعایت حجاب اسلامی بود. به طور کلی دانشجویان داشتن لباس و ظاهر مناسب کشور اسلامی را برای پوشش دانشجویی در دانشگاه مناسب می‌دانستند. تحقیق انجام شده روی ۳۸۴ دانشجو نشان داد که ۸۳ درصد دانشجویان، حجاب را موجب امنیت و سلامت جامعه دانسته اند (۱۰). مطالعه ای دیگر رابطه ی علمی را رابطه ای می‌داند که با حفظ موازین شرعی و رعایت حدود الهی از ناحیه زن و مرد باشد و بهترین مصداق بارز آن، رابطه بین استاد و شاگرد است (۱۱). تعاملات مناسب با استاد و همکلاسی از مضامین دیگری بود که دانشجویان در این مطالعه به آن اشاره کرده اند. پاترسون^۱ و همکاران طی مطالعه ای بیان داشتند که آموزش مؤثر به استفاده صحیح از مهارت های ارتباطی بستگی دارد. ارتباط در فرایند آموزشی به صورت تبادل افکار و اطلاعات در یک تعامل دو طرفه بین استاد و دانشجو انجام می‌گیرد. برقراری ارتباط دانشجو با استاد باعث افزایش اعتماد به نفس و انگیزه یادگیری در دانشجو می‌گردد (۱۲). جانسون^۲ و همکاران در مطالعه ای بیان کردند که هر قدر روابط دانشجویان با اساتید دوستانه و گرم و صمیمی و همراه با احترام باشد، آنها با علاقه بیشتر در کلاس حاضر خواهند شد زیرا انسان با برقراری روابط مطلوب با محیط کار، در انجام وظیفه موفق شده و موجب توسعه فعالیت ها و رغبت در کار می‌گردد (۱۳).

مشارکت کنندگان این مطالعه به رفتارهای علمی بین دختر و پسر در دانشگاه، که حد و مرز محرم و نامحرم را نشان دهد اشاره نمودند و آن را لازمه شئونات دانشجویی ذکر کردند. رفتارهایی از قبیل داشتن متانت و منش دانشجویی، حفظ محرم و نامحرم، پرهیز از ارتباطات نامشروع و دور از هوی و هوس و با نیت پاک و با اهداف علمی با هم برخورد کردن را در محیط دانشگاه لازم می‌دانستند. برخی از مطالعات در این خصوص بیان می‌دارد که این گونه روابط باعث می‌شود که دو طرف تمام فکر و توجه و تمرکز خود را صرف دیدارها و ملاقات‌های حضوری و تلفنی خود بکنند و این بزرگ‌ترین مانع برای رشد و ترقی علمی است؛ زیرا تحصیل دانش نیازمند تمرکز نیروهای فکری و روحی است. دل مشغولی و اضطرابی

^۱ Paterson

^۲ Johnson

Reference

1. Hoseini SS, Azary ZS. A Guide Line to the student dress code in the universities of the world. Tehran Andishe, 2010: 155- 165 [Persian].
2. Management regulations for universities and higher education institutions. Majlis research center, spring 2008. Available from: URL: <http://www.iranculture.org>.
3. Roshanayi M. Individual and family factors influence on the compatibility with the campus students. Journal of research and planning in higher education, 2003, 55: 275- 280.
4. Clark C. The dance of incivility in nursing education as described by nursing faculty and students. Adv Nurs Sci 2008; 31 (4): 37- 54.
5. Bagheri-Lankarani K, Zahedi M. Regulations and the introduction of the student. In 1386. Available at site: <http://farhangi.behdasht.gov.ir> [Persian].
6. Graneheim UH, Lundman B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurs Educ Today 2004; 24 (2): 105-12.
7. Jouybari LM, Mohammadi Z, Sanagoo AA glance at students and faculty members' perceptions of uncivil behavior in educational settings, strides in development of medical education. Journal of Medical Education Development Center of Kerman University of Medical Sciences 2010; 7 (2): 127-133 [Persian].
8. Tiberius RG, Flak E. Incivility in dyadic teaching and learning. New direction for teaching and learning. 1999; (77): 3- 12.
9. Luparell SM. Critical incidents of incivility by nursing students: How uncivil encounters with students affect nursing faculty. Doctoral dissertation, university of Nebraska. Dissertation Abstracts International 2003; 64: 21- 28.
10. Hosaynimanesh MA. Islam and the veil from the perspective of divine religions [dissertation]. Tehran: Imam Sadegh University; 1992. [Persian].
11. Ababour Z. Hijab role in the prevention of crime and social disorders. Tehran: Almahdi Pub; 2007 [Persian].
12. Paterson B, Crawford M. Caring in nursing education: an analysis. Journal of Advanced Nursing. 1994; 19(1): 164-73.
13. Johnson M, Goad S, Canada B. Attitudes toward nursing as expressed by nursing and non-nursing college males. J Nurs Educ 1984; 23(9): 387- 92.
14. Sebby RA, Schaefer L. Change in religious beliefs, parental pressure, and attitudes of college students toward higher education as related to religious fundamentalism. Psychol Rep. 2008; 102 (1): 169- 80.